

उच्च-शिक्षण विभाग

प्रो. रजनीश जैन
सचिव

Prof. Rajnish Jain
Secretary

सत्यमेव जयते

विश्वविद्यालय अनुदान आयोग
University Grants Commission

(मानव संसाधन विकास मंत्रालय, भारत सरकार)
(Ministry of Human Resource Development, Govt. of India)

बहादुरशाह जफर मार्ग, नई दिल्ली-110002
Bahadur Shah Zafar Marg, New Delhi-110002

Ph : 011-23236288 / 23239337

Fax : 011-2323 8858

E-mail : secy.ugc@nic.in

D.O.No.F.13-1/2000(EA/ENV/COS-I)

22nd May, 2019

Dear Sir/Madam,

This issues in supersession of earlier letter of even number dated 14th May, 2019.

As per directives of Hon'ble Supreme Court of India, a course on Environment should be implemented at all branches of Higher Education in India. The University Grants Commission had earlier passed instructions through numerous letters to all the universities/institutions to compulsorily implement Six Months Core Module Syllabus on Environmental Studies for under-graduate courses in all branches of higher education and also to create awareness among the students for preservation of environment which will go a long way for providing safe and healthy atmosphere for future generations.

You are once again requested to kindly ensure the implementation of Six Month Core Module Syllabus for Environmental Studies for under-graduate course (available on UGC website www.ugc.ac.in) in your University and affiliated colleges/institutes in case not implemented so far. The task of teaching the Module on Environmental Studies be entrusted with the teachers who fulfil the qualifications laid down by the UGC.

With kind regards,

Yours sincerely,

(Rajnish Jain)

The Vice Chancellor of all the Universities.

Copy to:

Publication Officer, UGC for uploading on UGC website.

(Rajnish Jain)

University of Pune

Checked by: _____
Issued No: 404/04-05
Received on: 23/1/04
Ganeshkhind,
PUNE - 411 007.

Telephone Nos.:
5696061
5690060
5690062

Telegraph: 'UNIPUNE'
Fax: 020-5693899

Ref. No. CBS/1/003

Date: 15/1/2004

Circular No. 286 of 2004

Subject: Implementation of six months course entitled "A Course in Environmental Awareness"

It is notified for the information of all concerned that the University Authorities have decided to institute six month course entitled "A Course in Environmental Awareness" as enclosed in the appendix. (Syllabus, Evaluation Pattern and Guidelines for the conduct of the course are enclosed.)

The above decision will come into force from Academic Year 2004-2005.

The Head, Department of Environmental Studies, University of Pune, Pune - 7 and the Principals of all Affiliated Colleges are requested to bring the contents of this Circular to the notice of all concerned teachers and students.

for Director
B.C.U.D.

Copy to:

1. The Principals of all Affiliated Colleges.
2. The Department of Environmental Studies, University of Pune, Pune - 7

Copy f.w.c.s. for, information to

1. The members of the Management Council
2. The Dean, All Faculties
3. The Members of Board of Studies in
4. The Controller of Examinations
5. The Director, B.C.U.D.
6. The Director, Competitive Examination Center
7. The System Analyst, Data Processing Unit
8. The Deputy Registrar (Admission)
9. The Deputy Registrar (Examinations 1,2,3,4)
10. The Asst. Registrar (Examinations, Co-ordination Unit)
11. The Asst. Registrar (Examinations, S & T Unit)
12. The Asst. Registrar (Strong Room)
13. The Asst. Registrar (Admission)
14. The Asst. Registrar (Records & Meeting)
15. The Law Officer
16. The Public Relation Officer
17. The University Sub-Centers, Ahmednagar & Nasik
18. The Section Officer, Eligibility Section
19. The Section Officer, Affiliation Unit
20. The Section Officer, External Examination Center
21. The Section Officer, Approval Unit.
22. The Section Officer, Examination Section B.A/B.Com./ B. Sc. Unit

Reference No. : AC / (B) 81 PA 81/2004

Dated : 21/22 / 5. 04

M.C. / 06 PV B-7 /2004

Date 15-6-2004

Syllabus

SECTION-I

Sr. No.	Topic	Sub-topics	No. of periods
1.	Nature & Scope of Environmental Studies	Definition scope, importance, Multi disciplinary nature, Need for public awareness	2
2.	Natural Resources	Renewable & non-renewable Natural resources & associated problems of forest, water, mineral, energy, land & food - case studies, conservation of resources.	7
3.	Eco system	Types, characteristics, structure & function.	6
4.	Biodiversity & its conservation	Definition: Genetic species & eco system diversity. Biogeographical classification of India. Biodiversity at global, national & local levels, conservation of biodiversity.	5

SECTION II

5.	Environmental Pollution	Definition course effects & control measures of air, water, soil marine noise, thermal nuclear, Role of an individual in prevention of pollution -case studies, Disaster management.	7
6.	Social Issues & the environment	Urban problems, Resettlement problems, climatic change, global warming acid rain, ozone layer depletion, nuclear accidents, Air act, Environment Protection Act, water, forest wild life act, public awareness.	5
7.	Human Population & environment	Population - explosion, Family Welfare Programme, Environment & Human Health, Human Rights, Value Education, HIV/AIDS, Role of I.T. in Environment & human health - case studies.	4
8.	Fieldwork	Visit to a local area- urban, rural, industrial, agricultural, study of simple eco system-pond, river, hill etc	4

40

List of Reference Books,

1. A text Book of environmental Sciences – S.S. Purohit shammi & A.K. Agarwal
  2. The Biodiversity of India- Bharucha Erach
  3. Marine Pollution – Clark R.S.
  4. Down to Earth, Center for Science & Environment
  5. Encyclopedia of Indian Natural History – (B..N.H.S.) Hawkins R.E. Mumbai
  6. Environmental Protection & Laws-Jadhav H. & Bosale V.M. (1995) Himalaya Pub. House, Delhi.
  7. पर्यावरण शास्त्र – डॉ. घोलप टी. एन.
  8. पर्यावरण शास्त्र – डॉ. कर्मकर, प्रा. रागनीस, देवस्थळी, सोईफोडे.
  9. पर्यावरण शास्त्र – डॉ. घारपुरे.
  10. पर्यावरण विज्ञान – प्रा. अहिरयवर् अलिहाड, वयट, घापटे, भोस.
-

University of Pune

"A Course in Environmental Awareness" (Compulsory at the B.A., B.Com., B.Sc. Degree Level)

Guidelines for the conduct of the course

1. A Certificate course in Environmental Awareness with duration of six months (40 lectures) has been introduced from the academic year 2004-05 at the second year of degree course (B.A., B.Com and B.Sc.) as a compulsory course.
2. The syllabus prepared by the University is enclosed (see enclosure)
3. The details of the teaching plan are enclosed herewith
4. A proposed evaluation system has been enclosed
5. A Fee of Rs. 200 per student be charged to meet the expenditure on the conduct of the course. The Utilization of Rs. 200/- shall be as follows -
  - A. Rs. 50/- will be send to University of Pune.
  - B. Rs. 5/- each to Principal, Coordinator & Asstt. Coordinator per student.
- 6.a. A course Coordinator be appointed to organize teaching and evaluation.
- 6.b. Coordinator will be appointed by the Principal.
7. Faculty wise Asstt. Coordinator shall be appointed in multifaculty colleges.
8. **Qualifications of a Teacher.**
University approved teacher (Lecturer) in any subject possessing substantial knowledge to teach, courses on environmental studies shall be eligible to teach the proposed course.

Principal of the College shall be authorized to decide the eligibility of the teacher, based on published work or expository articles or books written by the teacher on environmental studies or workshop/refresher course/ training programme on environmental studies attended by the teacher,
9. A candidate has to appear for this course in the IInd year / IInd Terms of the degree course.

10. a. This course can be cleared in the IIIrd year also if candidate remains absent or fails in this course in the IInd year of degree course.

b. The candidate will have to pass in the examination of "A Course in Environmental Awareness" in order to obtain degree certificate from the University.

11. **Appointment of Examiner** : Principal shall appoint Chairman. An examiner, paper setter, remuneration for Examination work shall be paid out of the fees mentioned above. The norms for payment shall be as follows.

A. MCQ Rs. 5/- *multiple choice questions*

B. Essay type question Rs. 5/-

C. Field work Rs. 10/- per candidate

12. A candidate has to pass in this paper in order to obtain degree certificate. If the candidate passes in all subjects of degree course but fails in this paper, he will not obtain degree certificate.

13. This Scheme will start from academic year 2004-2005 for second year students of degree course.

14. **Examination** : The evaluation along the pattern suggested below shall be organized by the principal at the College level. The grade sheet shall be submitted to the Controller of Examination, University of Pune before the end of the University Examination's of B.A./B.Sc./B.Com. The grade shall reflect on the final Mark statement of each student. The results of University examination of the student who fail to get Minimum C Grade in this course shall be Kept in reserve till the concerned students complete the course and secure the required (Minimum) Grade.

A) Multiple Choice Question : 50 Marks

B) Essay type questions : 25 Marks

C) Field Works : 25 Marks

Total : 100 Marks   Passing Marks : 40 Marks

Following Grades will be awards.

Grade O : above 75 ,   Grade A : 61 to 75, Grade B : 51 to 60, Grade C : 40 to 50

15. **Administration Charges** : Principal will be authorized for sufficient administration charges which will include charges of the non-teaching staff, use of class rooms & other infrastructure of the College etc.

श्री संत गजानन महाविद्यालय, खड

ता. जामखेड जि. अहमदनगर

भूगोल विभाग

दि. १६/०१/२०२०

सूचना

SYBA च्या सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की, पर्यावरण जाणीव जागृती या विषयाचा 'साखर कारखाना, पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापनातून जलसंवर्धन' या घटकाला पैकी अनुसरून प्रकल्प बनवून प्रकल्प अहवाल प्रा. डॉ. शिवानंद जाधव यांच्याकडून दि. २९/०२/२०२० पूर्वी तपासून घेण्यात यावा.

अधिक माहितीसाठी भूगोल विभागात संपर्क साधावा.

Principal
Shri Chhatrapati Shikshan an Arogya
Prasarak Mandal, Kharda
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan an
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Savitribai Phule Pune University
Examination Session 2020
Marks Inward System for Colleges

2006131034586

6/13/2020

1 of 2

College Name	CAAA016620 - Shri Sant Gajanan Mahavidyalay		
Pattern Name	11813 - BACHELOR OF ARTS (Rev.2013)	Batch No	202004014605
Subject Name	2999 - A COURSE IN ENVIRONMENTAL AWARENESS	Exam Type	
Teacher Name	Jadhav Shivanand Tanajirao (Mob. No.: 9028270997) - Internal Examiner		

Total Students	Present Students	Absent Students	Not Applicable	CopyCase	Detained
107	107	0	0	0	0

Seat No	Marks/Grade						
53483	B ✓	53508	A	53533	B	53558	A
53484	A	53509	O	53534	B	53559	B
53485	A	53510	O	53535	B	53560	B
53486	B	53511	B	53536	B	53561	B
53487	C	53512	O	53537	A	53562	B
53488	B	53513	A	53538	A	53563	A
53489	A	53514	A	53539	B	53564	B
53490	O	53515	A	53540	A	53565	A
53491	O	53516	A	53541	A	53566	B
53492	O	53517	B	53542	B	53567	B
53493	A	53518	B	53543	A	53568	B
53494	B	53519	C	53544	A	53569	A
53495	O	53520	B	53545	O	53570	A
53496	O	53521	B	53546	O	53571	B
53497	O	53522	B	53547	A	53572	B
53498	O	53523	B	53548	A	53573	B
53499	A	53524	B	53549	A	53574	B
53500	B	53525	B	53550	A	53575	A
53501	B	53526	A	53551	B	53576	A
53502	B	53527	B	53552	B	53577	B
53503	B	53528	A	53553	B	53578	B
53504	C	53529	A	53554	A	53579	A
53505	B	53530	A	53555	A	53580	A
53506	B	53531	B	53556	A	53581	A
53507	A	53532	B	53557	A	53582	A

Stamp & Authorized Signatory

Shri Chhatrapati Shikshan and Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda.

Tal. Jamkhed, Dist: Ahmednagar
 (Savitribai Phule Pune University, Pune)

B.A. (P-2013) Examination March-2020

Sr. No	Seat No	Student Name	Marks			Grade
			Project (25)	Exam (75)	Total	
1	53483	AHER PRIYANKA DEVIDAS	AB	58	58	B
2	53484	ANDHALE NAMDEV TUKARAM	15	52	67	A
3	53485	ANDHALE SONALI VITTHAL	18	54	72	A
4	53486	AREKAR KAKASAHEB ANGAD	10	41	51	B
5	53487	BAGWAN AFRIN AYUB	08	35	43	C
6	53488	BAGWAN RAIS AYUB	12	40	52	B
7	53489	BARGAJE NIKITA NETAJI	16	46	62	A
8	53490	BHOGIL RUSHIKESH SURESH	22	70	92	O
9	53491	BHOSALE MAHESH RAJENDRA	20	71	91	O
10	53492	BHOSALE RAHUL APPARAO	20	71	91	O
11	53493	BIRANGAL SUNIL SHRIRAM	20	51	71	A
12	53494	BOLBHAT SHRINATH CHANDRAKANT	AB	52	52	B
13	53495	CHAUGHULE RADHIKA ANIL	22	68	90	O
14	53496	CHAVAN AMOL PRAKASH	22	69	91	O
15	53497	CHAVAN DIPALI SUNIL	20	70	90	O
16	53498	CHAVAN JYOTI SHAHAJI	20	69	91	O
17	53499	DARADE GOKUL KAILAS	18	45	63	A
18	53500	DESHMUKH SHUBHAM SHAMRAO	16	37	53	B
19	53501	DHAGE DNYANESHWAR GAUTAM	14	37	51	B
20	53502	DHALE NITIN PRAKASH	10	43	53	B
21	53503	DHALE RAHUL VILAS	10	46	56	B
22	53504	DHENDE DIVYA SUNIL	14	29	43	C
23	53505	FALKE SUjay BHALCHANDRA	AB	52	52	B
24	53506	GADLE RANEE ANANTRAO	10	42	52	B

25	53507	GAIKWAD PRAVIN DATTATRAY	16	49	65	A
26	53508	GAIKWAD SURAJ SOMNATH	16	46	62	A
27	53509	GARJE ROHINI RAJRAM	20	71	91	O
28	53510	GAUD ASHVINI VINOD	20	70	90	O
29	53511	GAUD KARTIK SUNIL	<u>AB</u>	56	56	B
30	53512	GHULE AVIDHA BAJIRAO	20	70	90	O
31	53513	GHULE NILAM RAJENDRA	20	47	67	A
32	53514	GITE AMRUTA NAMDEV	18	46	64	A
33	53515	GITE SUREKHA BHAGWAN	18	44	62	A
34	53516	GOLEKAR PRITI BHAGVAN	16	54	70	A
35	53517	GOPALGHARE AKSHAY BABASAHEB	12	44	56	B
36	53518	GOPALGHARE DIPAK GOVARDHAN	12	42	54	B
37	53519	GOPALGHARE KRUSHNA SHAHADEV	<u>AB</u>	43	43	C
38	53520	GOPALGHARE SACHIN SHAHADEV	18	34	52	B
39	53521	GOPALGHARE VIJAY RAMDAS	<u>AB</u>	52	52	B
40	53522	HAKH SHUBHANGI DILIP	16	38	54	B
41	53523	HODSHIL AKKUBAI SAMBHAJI	14	39	53	B
42	53524	HODSHIL DIPAK BHASKAR	<u>AB</u>	52	52	B
43	53525	HODSHIL MAYURI BHAGWAT	14	38	52	B
44	53526	HODSHIL PARVATIBAI SITARAM	14	48	62	A
45	53527	HODSHIL SAGAR RAMLING	16	41	57	B
46	53528	HODSHIL SUNIL VISHNU	18	46	64	A
47	53529	HULGUNDE RUPALI GAUTAM	18	52	70	A
48	53530	HULGUNDE TUSHAR RAVINDRA	16	45	61	A
49	53531	INGOLE ANNA VISHNU	14	39	53	B
50	53532	JADHAV ATISH RAMESH	14	40	54	B
51	53533	JADHAV ATISH TANAJI	18	38	55	B
52	53534	JADHAV KARAN DATTATRAYA	<u>AB</u>	52	52	B
53	53535	JADHAV SAMADHAN RAM	10	42	52	B
54	53536	JADHAV TILWASH BAPU	06	51	57	B
55	53537	JAYBHAY AKSHAY JALINDAR	06	52	62	A

56	53538	JAYBHAY ASHWINI HIRAMAN	10	54	64	A
57	53539	JAYBHAY MANIK BHAGWAT	<u>AB</u>	54	54	B
58	53540	JAYBHAY SHARAD MAHADEV	20	45	65	A
59	53541	KADAM VARSHA KASHINATH	20	42	62	A
60	53542	KALE AKSHADA DATTATRAY	20	32	52	B
61	53543	KALE BHAGYASHRI DATTATRAY	18	52	70	A
62	53544	KALE KRUSHNA SAMADHAN	20	48	68	A
63	53545	KAMBALE ABHISHEK ANIL	22	68	90	0
64	53546	KAMBLE MAHADEV PRABHU	20	70	90	0
65	53547	KHADAKE AKSHAY BALKRUSHNA	14	49	63	A
66	53548	KHANDAGALE VENUNATH MAHADEV	16	47	63	A
67	53549	KHUPASE AKSHAY ANKUSH	14	47	61	A
68	53550	KOYALE DNYANESHWAR JALINDHAR	16	46	62	A
69	53551	KSHIRSAGAR CHANDRAKALA BAJIRAO	20	33	53	B
70	53552	KSHIRSAGAR SANGITA DEVIDAS	<u>AB</u>	50	50	B
71	53553	KSHIRSAGAR SHITAL DEVIDAS	12	42	54	B
72	53554	MAHAKALE ANIL BHALCHANDRA	16	54	70	A
73	53555	MANE AKSHARA POPAT	12	58	70	A
74	53556	MORE USHA UMAJI	16	56	72	A
75	53557	NAGARGOJE BALKRISHNA KANTILAL	12	51	63	A
76	53558	PATEKAR CHANDRAKANT VILAS	14	53	67	A
77	53559	PATEKAR SAGAR VIJAY	12	40	52	B
78	53560	PATHAN AFRIN NOORKHAN	12	41	53	B
79	53561	PATHAN JUBERKHAN ABJALKHAN	<u>AB</u>	52	52	B
80	53562	SADAPHULE PRIYANKA BALU	10	48	58	B
81	53563	SAMINDAR SHUBHANGI PANDURANG	12	49	61	A
82	53564	SAPKAL MAHENDRA RAVINDRA	<u>AB</u>	52	52	B
83	53565	SATHE ANIKET SHYAM	10	53	63	A
84	53566	SAYYAD AARBAJ SAIYYADALI	10	44	54	B
85	53567	SAYYAD SANA RAJUDDIN	10	44	54	B
86	53568	SAYYADMULANI RAFIK HUSEIN	10	36	56	B
				58	58	B

87	53569	SHAIKH ASIF NISAR	14	50	64	A
88	53570	SHAIKH AZAD IMAM	12	52	64	A
89	53571	SHIKARE ASHVINI ARUN	10	46	56	B
90	53572	SHIKARE BALAJI SUBHASH	10	41	51	B
91	53573	SHINDE RUSHIKESH RAJENDRA	16	40	56	B
92	53574	SHRIRAME BHAGWAT DHANANJAY	08	43	51	B
93	53575	SURVASE TRIVENI BALASAHEB	08	54	62	A
94	53576	SUTAR GANESH SHRIRAM	12	51	63	A
95	53577	TONDE HARI ANKUSH	<u>AB</u>	56	56	B
96	53578	TONDE RANI VILAS	<u>AB</u>	54	54	B
97	53579	VARAT ASHVINI ANIL	12	49	61	A
98	53580	WAGH ANJALI BALASAHEB	14	54	68	A
99	53581	WALE VISHAL ASHOK	14	48	62	A
100	53582	WANVE KRUSHANA BHANUDAS	15	48	63	A
101	53583	WAYKAR AUDUMBAR BHAGWAR	14	47	61	A
102	53598	HULGUNDE SHANTIRAJ RAVINDRA	10	43	53	B
103	53605	KHADE RAMHARI KISAN	12	50	62	A
104	53612	RAUT RUPALI GORAKH	14	50	64	A
105	53616	SHINGATE PRAKASH BABAN	14	51	65	A
106	53617	TADAGE KRISHNA MACHHINDRA	12	51	63	A
107	53619	UGALMUGALE VISHAL POPAT	15	46	61	A
108	53369		<u>AB</u>	47	47	C

108
Project AB = 16

(Signature)
(Dr. S. T. Jadhav)

(Signature)
IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

TOPIC

Page:.....Date:...../...../.....

SUGAR FACTORY

TOPIC

Page:.....Date:...../...../.....

अनुक्रमणिका

- 1] प्रहणनिर्देश
- 2] प्रस्तावना
- 3] नीरा-सुमिा सहकारी
साखर कारखाना
- 4] साखर कारखान्याची वैशिष्ट्ये
- 5] साखर कारखान्याकडोर पुरविळ्या
जाणाळ्या सुविधा
- 6] साखर उळ्योग

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khanda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

TOPIC

प्रशान्तिदर्श

महाराष्ट्र राज्यात साखरेची निर्मिती कुसापासुत केली जाते. कुसापासुत साखर कशी तयार केली जाते हे जाणुन घेण्याच्या उद्देशाने साखर प्रकल्पाची निवड करण्यात आलेली आहे.

हा प्रकल्प पूर्ण करण्यास आम्हाला आम्ह्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य छोडके सर यांनी परवानगी दिली. त्यामुळे त्यांचे मी मनपूर्वक आभार मानते. तसेच आम्ह्या विषय शिक्षक प्रा. शिवानंद जाधव सर यांनी साखर उद्योगा या विषयाची साहिली देत, हा प्रकल्प विषय निवडीपासुत ते अहवाल लेखनापर्यंत वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. त्यामुळे आम्ह्या हा प्रकल्प पूर्णव्यास आला. त्यामुळे मी त्यांचे मनपूर्वक आभार मानते.

आम्ह्या वगचि वगशिक्षक प्राचार्य अशत मंगडे सर यांनी आम्हाला वेळोवेळी मार्गदर्शन आणि प्रेरणा दिली. त्याबद्दल त्यांचेही आभार. त्याचप्रमाणे महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक, दुतर कर्मचारी यांचेही श्रुप मोठ्या प्रमाणात सहकार्य लाभले व आम्ह्या संघातील सर्व विद्यार्थ्यांनी चर्चा करून विचार विनिमय करून तसेच प्रत्यक्ष क्षेत्री देऊन या विषयाची संपूर्ण साहिली मिळवली. तसेच अहवाल लेखनास मदत आली. त्यामुळे मी सर्वांचे मनपूर्वक आभार मानते.

TOPIC

प्रस्तावना

आपल्या असोवताली अनेक साखर कारखाने आहेत त्यापैकी इंद्रापुर येथे एक साखर कारखाना आहे. इंद्रापुर तालुक्यातील पाव्याअसावी अपेक्षित असलेल्या बावीस गावातील शेतकऱ्यांच्या आयुष्यात मुख्य समाधानात अंकर फुडावा व शेतकरी सुखी व्हावा या भावनेतून माजी खासदार के. शंकरराव पाटील यांच्या मार्गदर्शनातून राज्याचे माजी सहकार मंत्री हर्षवर्धन पाटील यांनी नीरा-क्षिसा सहकारी साखर कारखान्याची उभारणी 2000 मध्ये केली. अवघा 1250 मे. टन गाळप क्षमता असलेला हा सरकारी साखर कारखाना कमी काळातून उत्कृष्ट नियोजन व शेतकऱ्यांना योग्य दर देत कारखान्याचे विस्तारीकरण या सर्वच गोष्टी समर्थ पणे पेलत आहे.

कारखान्याने गाळप क्षमता आता 3500 मे टन वाढवली आहे. जवळपास 46 गावात कारखान्यासुळे आर्थिक सुबत्ता नांदत आहे. शेतकऱ्यांचा विश्वास जात करे सरकारी नीरा पारितोषिके व राज्य सरकारची सात पारितोषिके मिळवत नव्वल नीरा-क्षिसा कारखान्याने 350 कोटीची स्वतःची सात्मत्ता निर्माण केली आहे.

देशमुख यांच्या कार्यकाळात माजी सहकार मंत्री हर्षवर्धन पाटील यांनी 1250 मे टन साखर कारखान्याने उभारणीचे धोरण अखित्वात आणले.

TOPIC

शहाजीनगर [ना. इंद्रापुर] येथील साळरानावर
खेतकरी कारखान्यातील संचालक मंडळ, कार्यकारी संचालक
मंडळ व उत्तर यंत्रणेची असर्थ साथ मिळाल्याने हा
सहकरी साखर कारखाना आता यशाच्या शिखरावर
पोहोचला आहे.

TOPIC

नीरा - भीमा सहकारी

साखर कारखाना

राज्याच्या सहकार्याच्या पाया
म्हणून सहकारी साखर कारखान्यांकेडे पाहिले जाते.
परंतु सहकारात पाय शेवायचे असतील तर संस्था,
कारखाने सांभाळणारी माणसेही तेवढीच कठोर आणि कनवाक
लागतात.

नीरा-भीमा सहकारी साखर कारखान्याच्या स्थापने-
पासून ते 2017 पर्यंत साखर कारखान्यात कार्यकारी
संचालक म्हणून वी. वी. नवले यांनी कारखान्याचा प्रशासकीय
कार्य तेवढ्याच वडीलकीच्या भावेतून सांभाळला आहे.
यामुळे साखर उद्योगावर अभ्यास करणाऱ्या एकमेव
वंसतदादा शुगर इन्सट्र्युट [व्ही. एस. आय] या
संशोधन संस्थेने ही नवले यांना मानाचा उत्कृष्ट कार्यकारी
संचालक हा पुरस्कार देऊन गौरविले आहे.

आपल्या चांगल्या कामाच्या जेशवर
कारखान्यास नावलैकिक मिळवून देत व साखर कारखान्यातून
मानाने सेवा निवृत्त होण्याचा मानही ही नवले यांनी मिळवला
त्यानंतर कार्यकारी संचालक म्हणून धीरजकुमार
वंसतदाद साने यांची नेमणूक केली.

सहकार्य [सहकार] क्षेत्रात 22 वर्षे कामाचा प्रदीर्घ
अनुभव व खासगी क्षेत्रातील 5 वर्षांच्या

TOPIC

कामाचा अनुभव पाहून माजी सहकारमंत्री हर्षवर्धन पाटील यांनी व संचालक संडकांनी व्हावर कार्यकारी संचालक म्हणून धीरजकुमार वसंतराव माने यांना संधी दिली. कारखान्याचे संस्थापक व माजी सहकार मंत्री हर्षवर्धन पाटील व कारखान्याचे अध्यक्ष लालासोहेब पुवार, उपाध्यक्ष कांतीलाल अगोड यांच्यासह सर्व संचालक संडकांच्या मार्गदर्शनाखाली रिकव्ही वाढविल्याचे धोरण प्रभावी राबवण्यासाठी शेतकऱ्यांच्या शेतच्या बांधावर जाऊन मार्गदर्शन करित कुसातील साखर उतारा वाढविल्यासाठी तत्काल पृथक्करण प्रोग्राम प्रभावी राबविला आहे. परिश्रमातील जवळपास तीन हजार एकर कुस क्षेत्रात कुस तत्काल प्रोग्राम राबविल्यात येत आहे.

हंगामाच्या सुरवातीपासूनच समाधानकारक रिकव्ही दिसू लागली आहे. अधिकारी कर्मचारी व कुस उत्पादक शेतकरी यांना मार्गदर्शन कारखान्याची सुसिद्ध प्रशासन यंत्रणेने कोटकोरपणे ठेवल्याने कारखाना नियोजनात्मक गाळक करित आहे.

प्रत्येक विभागातील कामगारांशी कार्यकारी संचालक ही माने हितबुज करित असल्याने व तांत्रिक मार्गदर्शन करित असल्याने जागेचे जागी निर्माण झालेले प्रश्न तिकाळी निघत नाही. केन्थार्ड ते बैलगाडी वाहक यंत्रणेपर्यंत मज्जापासून लक्ष देण्याची सुसिद्ध ठेवल्याने प्रशासनात कोणतेही अडचण राहिलेली नाही.

त्यामुळे कारखाना चालविणारा आत्मा म्हणून काम करणारे कामगार आवेप्रसुद्ध व उत्तर यंत्रणा अबाधीत निर्माण झालेली आहे.

TOPIC

Page: 6

साखर कारखान्याची वैशिष्ट्ये

- 1] साखर कारखान्याद्वारे शेतकऱ्यांना पुरविण्या जाणाऱ्या सुविधा
  - i] बस वाण आणि ठिंक खिंचन योजना
  - ii] सोबाडिल ऑब्जेक्शन
- 2] सहवीज निर्मिती योजना
- 3] कारखान्याचे अखिल उपक्रम [जलसंधारक निर्मिती योजना]
- 4] सामाजिक बांधिलकी
- 5] कारखान्यामुळे झालेले सामाजिक बदल
- 6] चाबु हंगामाचे बुद्धिदृष्ट्ये

TOPIC

Page: 7 Date:

१) साखर कारखान्यांद्वारे शेतकऱ्यांना पुरविल्या जाणाऱ्या सुविधा

१) कुस वाण आणि ठिंबक सिंचन योजना

कारखान्याने स्टेट बँक ऑफ इंडिया व्हाय्या इंद्रापुर यांच्या सहकार्यातून ठिंबक सिंचन योजना कार्यान्वित करण्याचे धोरण ठेवले आहे. यासाठी कुस उत्पादक शेतकऱ्यांनी कारखान्याकडे चांगली मागणी केली असून ही ठिंबक सिंचन योजना प्रभावी राबविण्याकरिता कारखान्याने तयारी केली आहे. त्यामुळे आगामी काळात कार्यक्षेत्रातील कुस वस्ती पाण्यात घेण्या किंमत्या साधली जाणार असून यातून कारखान्यातला कुसही मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध होणार आहे.

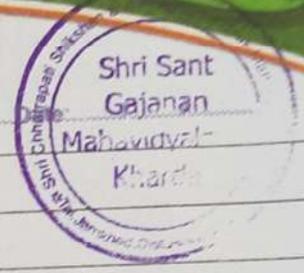
तसेच कारखान्याने कुस उत्पादक शेतकऱ्यांना ४००५ या वाणाचा बोनस पुरवठा चालू केला असून आज अखेर कारखान्या कार्य क्षेत्रातील शेकडो एकर क्षेत्रावर शेतकऱ्यांना ४००५ या वाणाची कुस लागवड पूर्ण केली आहे.

TOPIC

Page 8

1] मोबाइल ऑप्लिकेशन :-

नीरा-मीमा सहकारी साखर कारखान्याला कुस उत्पादकांना आपल्या शेतातून जाणाऱ्या उसासोबतिले सर्व माहिती घरपोच सुमणवणीद्वारे व्हावी, यासाठी मेसेज सिस्टिम कार्यान्वित करण्यात आली आहे. त्यामध्ये कुस पुरवठा घाशकांना कारखान्याकडे ठाकित पाठविलेल्या कुसाचे टनेजेचे दैनिक मेसेज पोहच होत आहेत. कारखान्या कार्यस्थळावर शेतकऱ्यांना बुल्बुक गोळीसाठी हेल्पोटे बंद आले आहेत. शेतकऱ्यांचा विश्वास जपण्याचे काम कारखान्याने केले आहे. तसेच कारखान्याने मोबाइल ऑप्लिकेशन खुल्ल करव्याचा मानस ठेवला आहे.

गाळप क्षमता कमी असताना देखील कारखान्यात हाथटेक यंत्रणा राबविली जात आहे. मोबाइल ऑप्लिकेशन सेवा पुरविताना त्यामध्ये कुस पुरवठादारांकरिता कुस नोंदणीविषयी माहिती कारखान्याकडे ठाकितस पाठविलेल्या कुसाचे दैनिक टनेजबाबत माहिती, कुस बिनाविषयी माहिती, कारखान्याकडून घेतलेल्या शेत व बी- बिनाबाबत माहिती, कारखान्यासार्फत पाठविले जाणारे संदेश तसेच तोडणी वाहबुकदारांकरिता वाहबुक दैनिक माहिती, तोडणी वाहबुक बिनाविषयी माहिती.

शेतकऱ्यांकरिता कुस पीक मागदर्शन सुविधा यामध्ये कुस पिकांसंदर्भित दैनिक माहिती, कुस पीक विकासासंदर्भित मागदर्शन, तज्ज्ञाची सल्ले,

TOPIC

Page: 9

यशोभाषा, कारखान्यांचे विविध कार्यक्रमांचे निमंत्रण, कारखान्या व कुस पिकासंस्मृति लाईव्ह कार्यक्रम, कारखान्या व कुस पीक कार्यक्रमासंस्मृतीतील फोटो व कारखान्या प्रशासनासाठी व व्यवस्थापनासाठी सर्व रिपोर्ट व माहिती सोबतिले ऑनलिनकेशन द्वारे कारखान्याने देण्याचा संकल्प केला आहे.

२) सहवीज निर्मिती प्रकल्प

कारखान्याने सहवीज निर्मिती प्रकल्पातून 1 कोटी 10 लाख 2 हजार वीज युजिटी निर्माण केली आहे. यासहजे निर्यात चांगल्या प्रमाणात होत आहे त्यामुळे सहवीज निर्मिती प्रकल्पातून कारखान्याला चांगले उत्पन्न मिळण्याचा आशा निर्माण झाल्या आहेत. यासह डिस्ट्रिब्यरी उत्पादन पूर्ण क्षमतेने होत आहे तर कंपोस्ट खत निर्मिती 600 रुपये प्रती से टनाने कारखान्या परिसरातील खेतकरी वगळता उपलब्ध होत असल्याने खेती फायदेशीर करण्यासाठी हे कंपोस्ट खत उपयोगी पडत आहे तसेच बायोगॅस प्रकल्प कारखान्याने कार्यान्वित केला आहे.

तसेच कारखान्याचे अधिकारी खुशीर गेंगे पाटील यांना वसंतदादा खुशार उन्निश्चयुच्या प्रतिष्ठेचा उत्कृष्ट डिस्ट्रिब्यरी मॅनेजर हा पुरस्कार माजी केंद्रीय कृषीमंत्री व वसंतदादा खुशार उन्निश्चयुचे अध्यक्ष शरद पवार यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात

TOPIC

Page: 10 Date: .....

आत्मा आहे यासुळे कारखान्याच्या गौरवान आगव्ही वर
पडली आहे .

३) जलसंधारक :

उदुपुर् तालुक्यात पर्जन्यमान
कमी - जास्त होत असल्याने याचा फटका
कारखाना चालविताना होऊ नये याकरिता माजी सहकार
मंत्री हर्षवर्धन पाटील यांच्या मार्गदर्शनाच्या कारखाना
कार्यस्थळावर तब्बल ३ कोटी लिटर क्षमता असणारे
शेततेक बांधण्यात आले असून जलसंधारक करण्यात आले
आहे त्यासुळे आगासी काळात वापरत येणाऱ्या पाण्याची
चिंताही मिटली आहे .

५) सामाजिक बांधिलकी :

तीश - क्षीमा कारखान्याच्या कार्यस्थळावर
गणेश मंदिर आहे परिसरातील २० कि.मी पर्यंत गणेश
मंदिर वसवून गणेश मंदिर भक्तगणांचे सध्यास्थान आले
आहे . चतुर्थी व गणेश जयंती आदी कार्यक्रमासह भजन
भोजन व प्रसाद होत असल्याने परिसरात केवळ
कारखानदारीचे नव्हे तर परिसरात धार्मिक वातावरणासह
चेतन्य निर्माण आले आहे .

प्रत्येक संगठनवारी सामुहिक साजन गायले जात असल्याने कारखाना परिसरात आनंदी वातावरण निर्माण होत आहे. कारखान्याचे संस्थापक अध्यक्ष हर्षवर्धन पाटील यांचे वाढदिवसाचे औचित्य साधुन कारखान्याने पहिल्यांदाच क्रिकेट स्पर्धा यशस्वी केल्या, त्यामुळे कारखान्याचे कामगारांत एकी आणखी बळकट होव्यास मदत झाली आहे. गोर गरिब व सामान्य शेतकऱ्यांच्या सुना-सुनीचे विवाह सर्व सोडुथुक्त पार पाडव्यासाठी कारखाना कार्यस्थळावर साभ्यरत्न संगल कार्यलयही दिसाखात उभारण्यात आले आहे. यामध्ये आजपर्यंत 395 विवाह सोहळे पार पडले आहेत. आपले कार्यलय आपला कारखाना ---- ही प्रहणानुबंधाची जोड कारखान्याला मिळाली आहे.

तर शॉपिंग सेंटर्समुळे परिसरातील व्यावसायिक मोठी व्यवसायची संधी निर्माण झाली आहे.

5] कारखान्यामुळे आलेले सामाजिक बदल

नीरा-क्षीमा सहकारी साखर कारखान्याने परिसरातील गावासाठी व कामगारांसाठी कारखाना कार्यस्थळाव आठवेड बाजारघर बुकवारी खुल्ल केला आहे. यामुळे शेतातील भाजीपाला विक्री करण्याचे हक्काचे केंद्र शेतकऱ्यासाठी उपलब्ध झाले आहे.

TOPIC

तब्बल पाच गावातील लोकांना हा बाजार वरदान ठरत आहे. कुसाची शेती यशस्वी करण्यासाठी कारखान्याने पाटबंधारे विभागाला सहकार्य करित परिसरातील काळेवे गाळसुक्त केले आहेत. शेतकऱ्यांचा विकास डोळ्यासमोर ठेवुनच नीरा काढवा दुकस्ती व गाळ सुक्त करण्याचे काम नीरा- सीमा खाखर कारखान्याने स्वतःच्या विकास निधनाने केले आहे. शेतफळ हवेळी, तलाव, पकीलवस्ती, बसस्थानक यासाठी खास निधी पुरवुन कारखान्याने परिसराच्या विकासासाठी हातभार लावला आहे. कारखाना परिसरात असंख्य छोडे लावल्यात आल्याने परिसर वनराशिनं नटला आहे. तसेच कारखान्याचे कामगारांच्या मुलांना शैक्षणिक सुविधा पुरविल्यास बच्चे स्कुल कार्यान्वित केली आहे. खुब्य स्वच्छ पाणी मिळव्यासाठी टॅरे सिस्सिची व्यवस्था करण्यात आली आहे. तसेच डिझेल पंप चालु असल्याने परिसरातील शेतकऱ्यांना डिझेल सेवाही पुरविल्यात येत आहे. त्यामुळे आपल्या हक्काच कारखाना म्हळुन जन मागसांत कारखान्याने नावलैकिक निर्मा केला आहे.

१ चालु हंगामाचे उपदिपट्टे :

नीरा- सीमा कारखान्याने दि. १ नोव्हेंबर २०१८ ला गाळीत हंगामास सुरुवात केली आहे. शासनाच्या धोरणा प्रमाणे कारखाना सुरु आल्यापासुन

TOPIC

Page: 13 Date: ...../...../.....

अध्यापपर्यंत विना यांब कारखाना गाळप खुस आहे .
प्रतिदीन कारखाना 4100 ते 4300 मे र्ज पर्यंत दैनिक गाळप
होत आहे . यंदा खुस असलेल्या गळीत हंगामासाठी न लाश्च
मे र्ज गाळपचे उद्वेष्टे ठेवण्यात आले असुन त्यापुर्वेने
तोडणी वाहकुक यंत्रणा व उतर यंत्रणा खुशीत काम करित
आहे . तसेच कारखान्याने अस तोडणी कामगारांचा विमा उतरवुन
त्यांचेही हात आणखी बळकट करुथाचा प्रयत्न केला आहे .

TOPIC

Page: 14 Date: .....

साखर उद्योग :

भारतात साखरेची निर्मिती कुसापासुन केली जाते. तसेच जागतिक पातळीवर, साखर, गहू [सुस्थतः 360] कटिबंधांमधील कटिबंध [80-1] आणि साखर बीट [20-1] अक्षशीतोष्ण कटिबंध वातावरणात या युरोप किंवा युरोप्समध्ये जास्त साखर काढली जाते.

साखर बीट्स, कॅलिफोर्नियाच्या बॉलीवर्कील होली शुगर कॉर्पोरेशन प्लांटमध्ये प्रक्रियेची वाट पाहत आहेत मस पेथा गोड पेथे, सोयीस्कर खाद्यपदार्थ, फास्ट फूड, कॅडी / मिठाई, मिठाई बेकिंग उत्पादने आणि संबंधित उद्योगासाठी साखर आवश्यक आहे.

नैसर्गिक पॉलिमर :

शुगरची बायोपॉलिमर्स प्रकृती सामान्य आहेत. प्रकाश संश्लेषणाद्वारे वनस्पती ग्लाइकोलहायड - 3-फॉस्फेट [जी 3पी] तयार करतात.

अर्चमध्ये ग्लुकोजच्या दोन वेगवेगळ्या पॉलिमर्सचा समावेश होतो, हे पेशीद्वारे साठवलेले रसायनिक ऊर्जेचा एक सहजपणे नश करव्यायोग्य फॉर्म आहे. आणि उतर प्रकारच्या ऊर्जेमध्ये रूपांतरित केले जाऊ शकते.

"ग्लुकोज" आणि "फ्रुक्टोज" या साखऱ्या सामान्य शर्कराचे नाव-समाप्त होते. कधीकधी अशा शब्दांमध्ये कोणत्याही प्रकारचे कार्बोहायड्रेट पाण्यात विरघळून शकते. विषाघुज्य मोनो-आणि डिसकरायराइडमध्ये अल्डाहायड समूह

TOPIC

किंवा केटोन वस्तु अस्तान. हे कार्बन - ऑक्सिजन पुढेरी
बंधने $C=O$ प्रतिक्रियाशील केंद्रे आहेत.

पहिल्या महायुद्धाच्या वेळी साखर पहिल्या
महायुद्धादरम्यान आणि अधिक व्रीतेने वाशन करण्यात आली.
यामुळे विविध कृत्रिम मिठाईचा विकास आणि वापर करण्यात
आला.

रसायन शास्त्र :

सुकोज : ग्लूकोज $C_6H_{12}O_6$ आणि फ्रुक्टोज
 $C_6H_{12}O_6$ शरीरातील सहल्लांचे वेळुचे डिअक्रेराइड
वैज्ञानिकदृष्ट्या, साखर थोड्या प्रमाणात कार्बोहायड्रेट्स संदर्भित
करते जसे की मोनोसाकाराइड्स, डिअकरीड्स किंवा ओलिगोसा-
करीड्स मोनोसाकाराइडसला "साधे कार्बो" असे म्हटले जाते.
सर्वात सहल्लांचे म्हणजे ग्लूकोज.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Shri Chhatrapati Shikshan and Arogya Prasark Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Department of Geography
Village Survey Report 2019-20

Department of Geography organized Village Survey on Date **22nd December, 2019** in the Village of **Loni** Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar for the SY & TY BA Special geography subject students.

The main aim of this activity was providing practical steps for field-based practitioners to follow in conducting socio-economic surveys of households and villages, including focus on basic collection of village information, student group discussion, public interviews and prepare & fill the questionnaire such as socio-economic information of the village. The **37** Students participated & collected the 70 Family's population & literacy data of the village and analyzed it to study the village status. This survey was executed in the presence of Dr. Shivanand Jadhav (IC Principal and Head department of Geography).

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Village Survey Loni 2019-20

Signature
IC Principal
 Shri Chhatrapati Shikshan and
 Arogya Prasarak Mandal's
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
 Tal. Jamkheri, Dist. Ahmednagar

भूगोल विभाग

सूचना

दि.१७/१२/२०१९

बी.ए. स्पेशल भूगोलच्या सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की, भूगोल विभागाच्या वतीने दि. 22/12/2019 रोजी अभ्यासाच्या दृष्टीने मौजे. लोणी ता. जामखेड. जि. अहमदनगर या ठिकाणी ग्राम सर्वेक्षण (खेडे सर्वेक्षण) हा उपक्रम राबवण्यात येण्यात असून त्यातून गावाची सामाजिक व आर्थिक स्थिती माहिती विद्यार्थ्यांना मिळवता यावी हा उद्देश्य आहे. तरी सर्व विद्यार्थ्यांनी खेडे सर्वेक्षणात सक्रीय सहभागी होण्यासाठी आवश्यक शैक्षणिक साहित्यासह सकाळी ठीक ८: ०० वा. महाविद्यालयात उपस्थित राहावे.

अधिक माहितीसाठी प्रा. डॉ. शिवानंद जाधव यांच्याशी संपर्क साधावा.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khanda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Shri Chhatrapati Shikshan and Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda

Tal. Jamkhed, Dist: Ahmednagar

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Village Survey - (Loni Tal. Jamkhed Dist. Ahmednagar)

Date: 22/12/2019

Participant Student List (2019-20)

S.N	Name of Student	Class	Mobile No	Sing.
1	Sangale surekha uttam	T.Y.B.A	7798742494	Sangale
2	Pangarkar Shivan, Ashok	T.Y.B.A	8605657211	Shivari
3	Nagargoje sushama Tulshidas	T.Y.B.A	9689211309	sushama
4	Kasur Rushikesh Gahikhad	T.Y.B.A	8459725146	RJ
5	Misal Akash Balu	T.Y.B.A	7888291414	Misalt
6	Giri Sandip Chetabhat	T.Y.B.A	9130722028	~~2019~~
7	Tadage Krishna Melachind	T.Y.B.A	9145652884	Tadagek
8	Chavan Dipali Sunil	S.Y.B.A	9011807898	@shavan
9	Chavan Jyoti shahaji	S.Y.B.A	9527248620	Chavan J.S
10	Bhagil Parshikesh Suresh	S.Y.B.A	8551827064	Pushi
11	Borgaje Nikita Neteji	S.Y.B.A	9420472020	Nikita
12	Aher Priyanka DEVIDAS	S.Y.B.A	8805231792	Aher
13	Kambale Abhishek Anil	S.Y.B.A	9172491200	A.
14	Mahakle Anil Bhalaram	S.Y.B.A	962843520	~~SRA~~
15	Kule Krishna Samadk	S.Y.B.A	8605939607	Kule
16	Gaud Ashwini Vinod	S.Y.B.A	7718969007	A.V. Gaud
17	Dhage Dnyaneshwar Gaytan	S.Y.B.A	8766987429	Dhage
18	Hodshil Mayuri Bhagwan	S.Y.B.A	9130724910	Mayuri
19	Hodshil Akkubai Sambhaji	S.Y.B.A	9421333431	Akku
20	Chavan Amol Prakash	S.Y.B.A	0247759079	Amol
21	Vasat Ashwini Anil	S.Y.B.A	9552327017	Veet A.A

(Signature)

IC Principal

Shri Chhatrapati Shikshan and

Arogya Prasarak Mandal's

Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda

Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

22	Altar Altat Mulhadar	T.Y.B.A	9730851021	Altar Am
23	Shaikh Riyat Salim	TY.BA	9860018132	Shaikh B
24	Gotekar Suraj Nandkumar	T.Y.B.A	9095550374	Suraj NS
25	Bagwan Faruk Yusuf	TY.BA	7820111905	Bagwan
26	Pangarkar pooja shirudra	T.T.B.A	9545214910	Pooja P
27	Walunkar Lata Ramdas	T.Y.B.A	9095395086	Lata
28	Paw Abhimanyu Arjun	TY.BA	9373943803	Paw
29	Nagabgate Sunit Keshu	T.Y.B.A	8803905050	Sunit
30	Mahite Ait Sheikh	T.T.B.A	9373596254	Ait M
31	Mandlik Rajal parulram	T.Y.B.A	7744982858	Rajal
32	Goud cheenchal Nandlat	T.Y.B.A	7850966760	Goud A
33	Sadaphule Ganesh Sanjay	T.Y.B.A	9657360894	Ganesh
34	Sanyal Akshay Nikhil	T.Y.B.A	8983149005	Akshay
35	Sonawane Sumath Digambar	T.Y.B.A	9975739594	Sumath
36	Shakib Mubub Sheikh	T.Y.B.A	7741800900	Shakib
37	Akshay Bharat Vasade	T.Y.B.A	7350329940	Akshay
38				
39				
40				

Head & Asst. Prof. Dep.. of Geography
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
 Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

IC Principal
 Shri Chhatrapati Shikshan and
 Arogya Prasarak Mandal's
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
 Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळ, खर्डा संघलीत
श्री संत गजानन महाविद्यालय खर्डा.

ता. जामखेड, जि. अहमदनगर.

भूगोल विभाग

खेडे सर्वेक्षण- २०१९

दि. २२-१२-२०१९

विषय: गावातील आर्थिक व सामाजिक स्थितिका अभ्यास

मार्गदर्शक:- प्रा.डॉ. शिवानंद जाधव

गावाचे नाव :- लोणी-बाळगव्हाण

ता. जामखेड

जि. अहमदनगर

- १) गावाचा प्राकृतिक विभाग : अ) पर्वतीय ब) पठारी क) मैदानी ड) पर्वतपदीय
 २) गावाला जाण्यासाठीचा रस्ता : अ) कच्चा रस्ता ब) पक्का रस्ता क) राज्य महामार्ग ड) राष्ट्रीय महामार्ग
 ३) गावातील मृदेचा प्रकार व रंग :
 ४) गाव व परिसरातील झाडांचे प्रकार:
 ५) गावाला ऐतिहासिक पार्श्वभूमी आहे का? अ) होय ब) नाही
 असल्यास, कोणती.....

गावातील ऐतिहासिक स्थळे .....

६) गावातील उपलब्ध सोयी सुविधा केंद्र : ग्रामपंचायत कार्यालय / प्राथमिक आरोग्य केंद्र / सहकारी पतसंस्था
 दुधसंकलन केंद्र / शैक्षणिक सुविधा / आठवडी बाजार सार्वजनिक ग्रंथालय-
 वाचनालय/ व्यायामशाळा.

गावात पुरविल्या जाणाऱ्या सुविधा :

सार्वजनिक शौचालय/ शुध्द पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा/
 नियमीत आरोग्य तपासणी/ सार्वजनिक ओटे/ सांडपाण्याची व्यवस्था (नाली)

७) गावातील धार्मिक केंद्रे :

अ) मंदीर.... ब) मज्जिद... क) बौध्दविहार... ड) चर्च....

मुलाखतीसाठी प्रश्नावली

- १) नाव :- अंकु शेख हासन हासन
 २) घराचा प्रकार : अ) झोपडी ब) माती-दगड-पत्रे क) दगड सिमेंटचे पक्के ड) बंगला
 ३) कुटूंबातील एकुण सदस्य संख्या : वयोगट

०६ पेक्षा कमी		०६-१८		१८-५०		५० पेक्षा अधिक		एकुण	
M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
01	2	-	-	3	2	1	-	5	4

४) कुटूंबाचे स्वरूप : अ) संयुक्त ब) विभक्त

५) कुटूंबातील सदस्यांचे शिक्षण.

अशिक्षित		माध्यमीक		उ. माध्यमीक		पदवी		पदवीत्तर		एकुण	
M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
1	1	1	-	1	1	1	-	-	-	4	2

६) कुटूंबाचा प्रमुख व्यवसाय : अ) शेती ब) नौकरी क) व्यापार-उद्योग ड) मजुरी

७) एकुण कृषी क्षेत्र : अ) कोरडवाहू..... ब) ओलीताखालील.....

८) शेती करण्याची पध्दत : अ) परंपरागत ब) आधुनिक

९) शेतीत काम करणाऱ्यांची संख्या: अ) कुटूंबातील स्त्रिया ब) पुरुष क) सालगडी ड) मजुर

0 2 -

IC Principal
 Shri Chhatrapati Shikshan and
 Arogya Prasarak Mandal's

Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
 Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

१०) शेतीतील जलसिंचनाचे साधन : अ) बोअरवेल ब) विहीर क) तळी ड) धरण/प्रकल्प इ) कालवा

जलसिंचनाचा प्रकार : अ) पाट/कालवा/सरी ब) तुषार सिंचन क) टिबक सिंचन

११) जलसिंचनाद्वारे घेतली जाणारी पिके :- अ) कांद ब) क) ड)

कोरडवाहू पिके :- अ) ज्वारी ब) बाजरी क) तर ड)

१२) शेतीसाठी जलसिंचनासाठी वर्षभर पाण्याचा पुरवठा होतो का ? अ) होय ब) नाही

नाही, तर का... दुष्काळ... किती महीने... ६ महिने ३०६० जो वेळ ते जूनपर्यंत ३०६०

१३) जलसिंचनासाठी आपण कोणत्या शासकीय योजनेचा फायदा घेतला आहे का ? अ) होय ब) नाही

होय, तर कोणत्या अ) विहीर ब) बोअरवेल क) टिबक ड) तुषार

१४) जलसिंचनासाठी वर्षभर पाणी पुरेल यासाठी काही प्रयत्न केले आहेत काय.

अ) नदीमध्ये बांधारे बांधले क) शेततळी

ब) डोंगराच्या पायथ्याला बांध घातले ड) पाणी आडवण्यासाठी चर खोंदले.

१५) आता शेतीसाठी वर्षभर पुरेसे पाणी उपलब्ध होते का.

अ) होय ब) नाही

१६) पिण्यासाठी वर्षभर पुरेसे पाणी उपलब्ध होते का.

अ) होय ब) नाही

होय, तर कशामधुन अ) सार्वजनिक नळ ब) विहीर

क) बोअरवेल ड) नदी / तलाव धरण

नाही, तर का दुष्काळ

१७) आपण शेती पुरक व्यवसाय कारता का ? अ) होय ब) नाही

अ) दुग्धव्यावसाय

ब) शेतीपालन

क) कुक्कुटपालन

ड) मस्यपालन

इ) जलशुद्धीकरण

ई) दाळ-तेल निर्मिती

उ) इतर

१८) बदलत्या हवामानामुळे शेती उत्पादनात बदल होत आहे का ? अ) होय क) नाही

कसे, ...

१९) शेती विकासाच्या शासकीय योजना तुमच्या पर्यंत पोहचतात का ?

अ) होय

क) नाही

२०) शासनाने कृषी उत्पादनात वाढ करण्यासाठी काय करायला हवे असे आपणास वाटते

१) आर्थिक अडथळी कमी करणे शासनाकडे नदी-च मध्ये
दिक दिकाठी पाणी आडवण्यासाठी बांधारे बांधणे
सहकार्य केले पाहिजे, अशावेळी पाणी आडवणे
विहिरींना व बोअरवेल च्यागळ्या प्रकारे पाण्याचा फायदा होऊ
शकतो.

(सही) संकलनकर्ता

Head & Asst. Prof. Dep. of Geography
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

म.दे.सही

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळ संवलित,
श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा

ता. जामखेड जि. अहमदनगर
भूगोल विभाग

दि. 10/01/2020

प्रति,

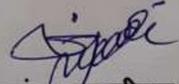
मा. प्राचार्य साहेब, अध्यक्ष, महाविद्यालय विकास समिती.
श्री संत गजानन महाविद्यालय,
खर्डा.

विषय: भूगोल विभागाच्या वतीने शैक्षणिक सहलीच्या आयोजनाबाबत....

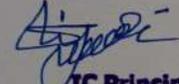
महोदय,

वरील विषयाच्या अनुषंगाने आपणास विनंती पूर्वक अर्ज सादर करण्यात येतो कि, दरवर्षी प्रमाणे २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये भूगोल विभागाच्या वतीने बी.ए. व्दितीय व तृतीय वर्षातील विशेष भूगोल विषयाच्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक अभ्यास सहल चोंडी (अहिल्याबाई होळकर स्मृतीस्थळ) अभयारण्य व कर्जत येथे भेटी देण्यासाठी दि. 24/01/2020 रोजी आयोजित करत आहोत तरी या शैक्षणिक सहलीसाठी आपण परवानगी द्यावी ही नम्र विनंती.

(Prof. Prator R. D.)

प्रा. शिवानंद तनाजीराव जाधव
भूगोल विभाग प्रमुख व
समन्वयक, शैक्षणिक सहल समिती

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharkh
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharkh
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळ संवर्लित,

श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा

ता. जामखेड जि. अहमदनगर

भूगोल विभाग

सूचना

दि. १३/०१/२०२०

महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की, भूगोल विभागाच्या वतीने दि. रोजी अहिल्याबाई होळकर जन्मस्थळ-चोंडी, काळवीटासाठी प्रसिद्ध असलेले अभयारण्य व कर्जत या ठिकाणी क्षेत्रभेट म्हणून शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आलेले आहे तरी इच्छुक विद्यार्थ्यांनी मार्गदर्शक प्रा. राजू म्हेत्रे (संचालक, शारीरिक शिक्षण) यांच्याकडे दि. २१/०१/२०२० पर्यंत आपले नावे नोंदवावीत.

[Signature]

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

[Signature]

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Shri Chhatrapati Shikshan and Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda

Tal. Jamkhed, Dist: Ahmednagar

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Study Tour- (Chondi, Rehkuri, Karjat)

Date: 24/11/2020

Participant Student List (2019-20)

S.N	Name of Student	Class	Mobile No	Sing.
1	Pangavkar Shivani Ashok	T.Y.BA	8605657211	Shivani
2	Goud chanchal Nandla	T.Y.BA	7350966760	Chanchal
3	Sangale suvekha Uttamrao	T.Y.BA	7796742999	Sangale
4	Pangavkar Pujā shivudra	T.Y.BA	9545274910	Pujā
5	Kasari Pashikesh Gaurikesh	T.Y.BA	8459925146	Pashikesh
6	Nagarajale Sushama Tulshidas	T.Y.BA	9689211309	Sushama
7	Misal Akash Balu	T.Y.BA	7886291414	Misal
8	GIRE SANDEEP CHATRAKHUS	T.Y.BA	9130722028	Sandeep
9	Teladage Krishna Machindra	T.Y.BA	9145652884	Teladage
10	Chavan Jyoti Shahaji	S.Y.BA	9527248620	Chavan
11	Chavan Dipali Sunil	S.Y.BA	9011807898	Dipali
12	Bhogil Pashikesh Suresh	S.Y.BA	8551827069	Pashikesh
13	Bargeje Nilata Netaji	S.Y.BA	9420472020	Nilata
14	Aher Piyanka Dividas	S.Y.BA	8805234792	Aher
15	Kambale Abhishek Anil	S.Y.BA	9172491200	Abhishek
16	Mahakle Anil Bhalachandra	S.Y.BA	9623198520	Mahakle
17	Kale Krishna Somnath	S.Y.BA	8605939607	Kale
18	Jadhav Ashwini Hiraman	S.Y.BA	9130423030	Jadhav
19	Caund Ashvini Vinod	S.Y.BA	7778969007	A.V. Caund
20	Haygunde Rupali Ganjam	S.Y.BA	9527775734	Rupali
21	Dhage Dnyaneshwar Prayag	S.Y.BA	8766957489	Dhage

IC Principal

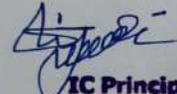
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

सहज

अह्वान

Study tour
(Experiential Learning Report)

2019-20

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

नाव - बाबागजे निफिता नेताजी

वर्ग - 5.यु.(BA)

परिष्ठा.क्र - 53489

विषय - सहल अहवाल

Jagdekar

A. J. Jagdekar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khande
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री.छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळाचे

श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा .

ता.जामखेड ,जि.अहमदनगर

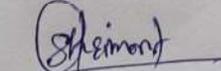
भूगोल विभाग

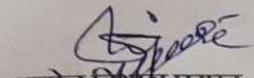
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या भूगोल विषयाच्या अभ्यासाचा
अनिवार्य भाग म्हणून भौगोलिक सहल / ग्राम सर्वेक्षण परिक्षकांच्या
अभिप्रायास्तव सादर करण्यात येत आहे

प्रमाणपत्र

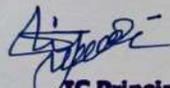
प्रमाणिक करण्यात येते की बा.रा.जे. वि.वि.ता. नेताजी
बैठक क्रमांक 534.29..... बी.ए.द्वितीय वर्ष / तृतीय वर्ष भूगोल यांनी शैक्षणिक
वर्ष:-2019-20 या वर्षातील भौगोलिक अभ्यास सहल / ग्राम सर्वेक्षण अत्यंत सुबक व
उत्कृष्ट पद्धतीने तयार केला आहे.

सादर अहवाल यापूर्वी कोठेही प्रसिद्धीस दिलेला नसून ते त्यांचे स्वतःचे संशोधन
कार्य आहे.

बहापरीक्षक

भूगोल विभाग प्रमुख

Head & Asst. Prof. Dep.. of Geography
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Khorda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khorda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

“ हा सहलीला गेलेतो बखान तयार केलेला आहे ”

आमच्या महाविद्यालयाची सहल २४ जानेवारी २०२०

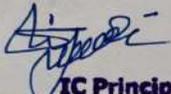
रेजी कर्जत या तालुक्यामध्ये गेली होती.

कर्मचारी कर्जतमधील धार्मिक स्थळे, तसेच स्तर
गरी स्थळे आम्ही पहिली.

त्यामध्ये शशीन, सिद्धटेक, रेहेकुरी अभयारण्य,
चौडी हे ऐतिहासिक स्थळ.

असे आम्ही या स्थळाना भेटी दिल्या.

***

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

कजत तालुका

कजत तालुका हा भारताच्या महाराष्ट्र राज्यातील अहमदनगर जिल्ह्यातील एक तालुका आहे.

कजत मधील धार्मिक स्थळे :-

- i) राशीन
- ii) सिद्धपेटे

राशीन :-

राशीन या गावामध्ये जगृत जगदंबामातेचे देवस्थान आहे. मराठ्यांचे योद्धा छत्रपती शिवाजी राजे यांनी हे मंदिर बांधले आहे. या मंदिरामध्ये देवी जगदंबामातेचे आस्तित्व आहे. या प्रदेशान्त्या लोकांसाठी हे सर्वात महत्त्वाचे ठिकाण आहे. दसरा हा महत्त्वाचा सण आहे. आसपासच्या गावांमधील सर्व लोक दसऱ्याच्या दुसऱ्या दिवशी सकळ येतात आणि भक्त उत्सव साजरा करतात. ज्याला 'खिलांगन' म्हणतात.

या दिवशी राशीन गावामधून शत्री 12 वाजता जगदंबामातेची पालखी निघते. आज्ञाप्रकारे या धार्मिक स्थळाला महत्त्व आहे. तसेच अम्ही या स्थळाला भेट दिली होती.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhod, Dist. Ahmednagar

सिद्धदेव

सिद्धदेव (सिद्धिविनायक) हे अहमदनगर जिल्हातील कर्जत येथील हे गणपतीचे देऊल आहे. हे देऊल अष्टविनायकांपैकी एक आहे.

या मंदिरामध्ये गणेशउत्सवाच्या दिवसामध्ये अनेक लोक भेट देतात. व या मंदिरामध्ये खुप मोठा उत्सव साजरा करतात. हे मंदिर पाहण्यासहि खुप छान किंवा अण्य दिल्य आहे.

या मंदिराला अनेक ठिकाणचे नागरिक/लोक भेट देतात.

पौराणिक मान्यता - श्री विठ्ठला सिद्धी प्राप्त करून देणारा, कार्य सिद्धिसि नेणारा हा सिद्धिविनायक अष्टविनायकांपैकी अजण्या सौडेया एकमेव गणपती आहे. अष्टविनायकांमधील हा दुसरा गणपती आहे.

* * *

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

रेहकुरी अभयारण्य

हे नगर जिब्ध्यातील कर्जत तालुक्यात असलेले अभयारण्य आहे ते आकारमानाने अतिशय लहान (२.५) चौ. किमी असून च्यास काळवीट हरेण्य हरेणांच्या संरक्षणासाठी घोषित केले आहे. तेथील गंगल शुष्क कोरेशी वने या प्रकारात येते. चैर, धिवर, बिसवी, वाळकी, चंदन, बोर, कुरवंदे घायपात या येथील कही वनस्पती आहेत. अभयारण्याचा बहुतांशी भाग वक्ताळ येथील हरेणांसाठी बव्णापा प्रमुख स्रोत आहे.

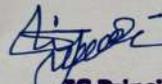
महाराष्ट्रातील काळवीट हा हरेणांचा प्रकार त्यांच्या नागमोडी आणि सुंदर शिंगांसाठी शतर हरेणांपेक्षा वेगळी उडून दिसतो.

येथील प्राणी जीवनात वर नमुद केल्याप्रमाणे काळवीटची संख्या लक्षणीय आहे.

अभयारण्यात घोषित केले तेव्हा म्हणजे १९८०

साली १५ ते २० असलेली काळवीटची संख्या

आता २०१७ साली ३०० पुन अधिक आहे.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

काठविटांसोवत पिकाराही येचे आढळून येतो. ओकड
तसेच नांड्यापेही आरितत्व आहे. पद्दयापेही मोर
व शिक्का येचे आढळून येतात.

काठविटांची संख्या वाढल्याने व अभयारण्याचा आकार
अनिश्चित लक्षण असल्याने साहजिकच अभयारण्याचा आकार
काठविटांसाठी कमी पडत आहे. दरवर्षी काठविटांकडून
आजुबागुच्या शेतांमधील बळापी नासवून करण्याचे
प्रकार घडतात.

रेहेकुरी हे भेट देण्यासाठी अनिश्चित उत्तम
अभयारण्य आहे. कर्जिहून केवळ ४-५ K.M.
रेहेकुरी अभयारण्य आहे.

वनविभागाचे विभागगृह असून तेथे राहण्याची व्यवस्था
होऊ शकते.

या अभयारण्यमध्ये काठविटांचे कळप मोठ्या संख्येने
आढळतात. त्यांच्याशिवाय नांडगे, कोल्हे, ससे
तसेच बुलबुल, मोर, सुतार, खंड्यापक्षी
आढळतात. वनप्राण्यांचे निरीक्षणकरण्याकरिता या
अभयारण्यात मनोरंजन उभारला आहे.

निरनिराळ्या भावांमधील पर्यटक येचे येतात.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

रेहकुरी बभयारण्यम पाहायला येणारे लोकांना
शहण्यासाठी वनविभागाचे विनामगृह असून शहण्याची
सोय आहे. तसेच मोक्ष्या गवसाठी तंबुचीही
न्यक्स्था होऊ बकते.

(जेवण खाण्याची न्यक्स्था रूपने स्वतः केल्यास
उत्तम)

काळघाट व पिंकारा येथे हमच्यास दिसतात.
नधेन मुलांना वन्यप्राण्यांचा अनुभव देण्यासाठी उत्तम
जागा आहे.

सिद्धदेऊ येथील गजपती व रात्रीन येथील
देवीचे मंदिर येथील स्तर आकर्षणे आहेत.

***

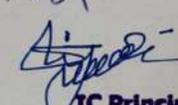

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

चौडी :-

अहिल्यादेवीचा जन्म मे ३१ इ.स. १७२५ महाराष्ट्राच्या
अहमदनगर जिल्ह्यातील जामखेड तालुक्यातील चौडी
चा खेड्यात झाला. त्यामुळे चौडी हे गाव
इतिहासिक ज्ञाने आणि त्याला महत्त्व प्राप्त झाले.
चौडीमधील 'अहिल्यावाडीचा वाडा' प्रसिद्ध आहे. हा
वाडा अतिशय जुवा आहे. आणि आम्ही तो बरे वाडा
पारिला. हा वाडा अतिशय सुंदर बांधलेला
आहे. अतिशय विस्तृतवाटे विकाश वाटतो. आणि
तो जुव्या पध्दतीने बांधलेला आहे.

तसेच त्यांचे मग वगळि मानकेत्री गिरे गावचे पयिल
हेते. अहिल्यादेवी यांचे अजोळ अमानावाद
जिल्ह्यातील चोराखळी हे गाव हेते.

त्यांच्या मामांचे आडनाव मैफाड हेते. स्त्रीशिक्षण
फारसे प्रचलित नसतानाही तिच्या वडिलांनी
त्यांना लिहिण्यावापण्यास शिकवले हेते.

बाग्रीशव पेशव्यांचे एक सरदार मल्हारराव लोककर
हे माळवा प्रंताचे जहागीरदार हेते.
ते पुण्यास जाताना चौडिस यांबले हेते.

आख्यायिकेनुसार, ८ वर्षांच्या अहिल्यादेवींना मल्हाररावांनी

एका देवळात वधितले. मुलगी आवडल्यामुळे त्यांनी

तिंना स्वतःचा मुलगा खंडेराव याची बरेच म्हणून
आणले.

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

अधिकारकाळ - डिसेंबर ११ इ.स. १७६७ - ऑगस्ट
 १३ इ.स. १७६५
 राज्याभिषेक - डिसेंबर ११ इ.स. १७६७
 राज्यल्लाप्ती - माळवा
 राजधानी - इंदोर
 पूर्ण नाव - आदिलशाही चौंराव लोककर
 पदव्या - पुण्यश्लोक
 जन्म - मे ३१ इ.स. १७२५
 मृत्यु - ऑगस्ट १३ इ.स. १७६५
 पुर्वधिकारी - चौंराव लोककर
 वत्तकपुरा - लुकेजीराव लोककर
 उत्तरधिकारी - लुकेजीराव लोककर
 काल - माणजेजी शिंदे
 राजघराणे - लोककर

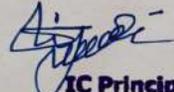
(Signature)

IC Principal
 Shri Chhatrapati Shikshan and
 Arogya Prasarak Mandal's
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khargod
 Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

मल्हारराव होळकरांच्या त्या सुन होत अहिल्यादेवीचे
पती खंडेराव होळकर हे इ.स. १७५४ मध्ये कुमठेरच्या
लढाईत चारामिर्ची पडले. त्यांच्या मृत्यूनंतर सासरे
मल्हाररावांनी आहिल्याबाईंना सती जाऊ दिले नाही.
१२ वर्षांनंतर मल्हारराव होळकर हेही मृत्यु
पावले.

ब्रह्मप्रकारे आहिल्याबाईंचे थोडक्यात जीवनपरिचय आहे.
तसेच चौडी मधील लोक त्यांचे चरित्र सांगतात.
ब्रह्मप्रकारे चौडी हे गाव इतिहासिक म्हणून
ओळखले जाते.

* * *

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

31 01 2021

100 मी

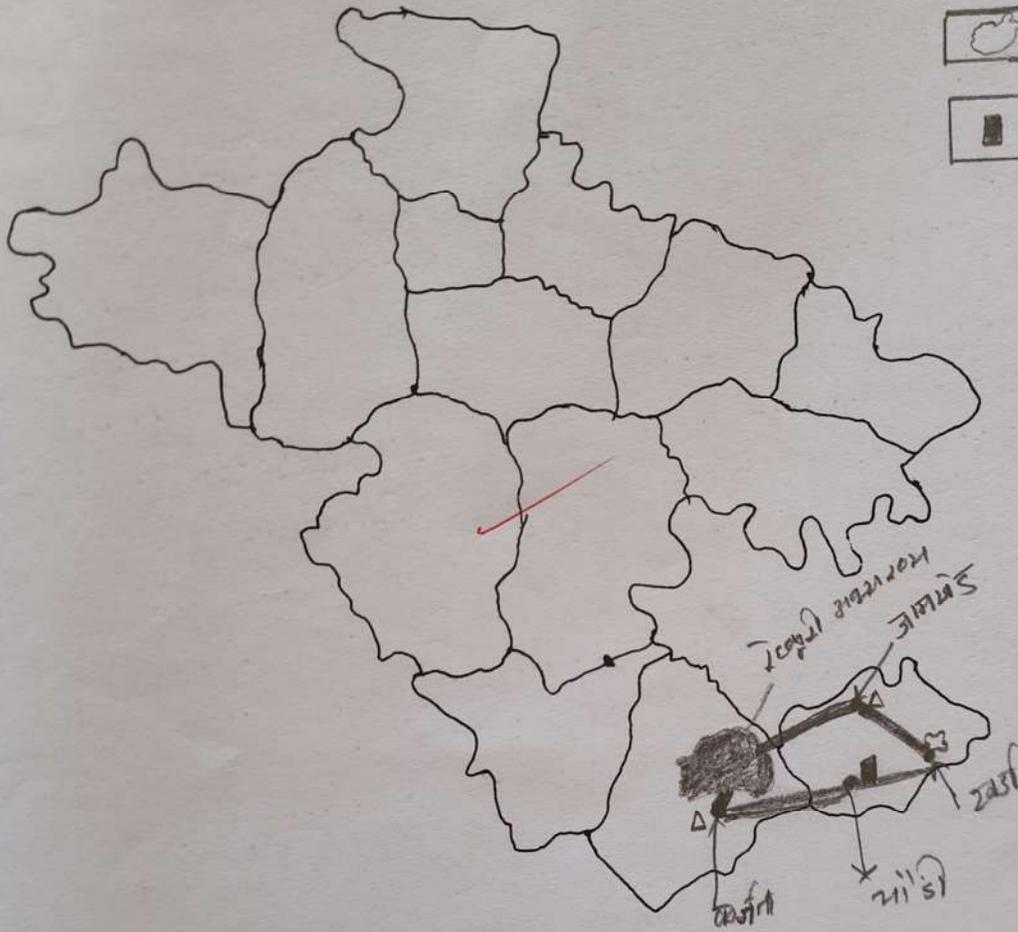
71 मी (अन्य) (अन्य)

31 01 2021

42 मी 21 मी

[Handwritten Signature]

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Shri Chhatrapati Shikshan and Arogya Prasarak Mandal's

Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Department of Geography
STUDY TOUR REPORT- 2019-20

The Department of Geography a one-day study tour on 24 January, 2020. The 41 students of FY SY & TY Geography students participated in this tour. The study tour was arranged at Chondi, Rehkuri Reserve forest & Dadapatil Mahavidyalaya, Karjat at 8 am the tour started from the college campus.

The first visit was to a very popular Historical & Tourist place 'Chondi' and later to the 'Rehkuri reserve forest'.

Prof. Mr. Raju Mhetre guided the students about the important objectives of Rehkuri forest. From this study tour the students experienced the natural environment, ecosystem and were very enchanted. Students observed grass land ecosystem & animal biodiversity.

The students had experienced all this and the tour returned to college in evening. Head & Ic Principal Dr. Shivanand Jadhav guided the students and they provided the efforts to make this study tour a success.

Director of Physical Education
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

दि. ०८/११/२०१९

मा.प्राचार्य,
श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा
ता. जामखेड. जि.अहमदनगर.

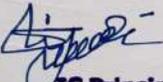
विषय :- इतिहास विषयाची शैक्षणिक, अभ्यास सहल दि.१४/११/२०१९ रोजी आयोजनाची परवानगी
मिळणेबाबत...

महोदय,

बी.ए.प्रथम व द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासक्रमासंबंधित अभ्यास सहल कै.रामलींगआप्पा लामतुरे शासकीय म्युझियम व तेर या पुरतत्वाने समृद्ध असणाऱ्या स्तूप मंदिरांना दि.१४/११/२०१९ करणेबाबत परवाणगी देण्यात यावी. या अभ्यास सहलीसोबतच महाराष्ट्र शासनाच्या कै.रामलींगआप्पा लामतुरे शासकीय म्युझियम व पुरातत्व विभाग महाराष्ट्र शासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'तगर महोत्सवाचे' आयोजन करण्यात आले आहे. या तगर महोत्सवामध्ये तेर परिसरातील पुरातत्वीय, ऐतिहासिक स्थापत्यांच्या शैलीबाबत महाराष्ट्रातील ख्यातनाम इतिहासकार विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतील. तरी मा.प्राचार्यांनी या महोत्सवामध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहलीसाठी सहभागी होण्यासाठी परवाणगी देण्यात यावी.

परवाणगी देण्यात
कै.रामलींगआप्पा
8/11/2019

प्रा.धनंजय जवळेकर
इतिहास विभाग

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

दि. १०/११/२०१९

सूचना

दि.२१४/११/२०१९ रोजी कै.रामलिंगआप्पा लामतुरे शासकीय वस्तू संग्रहालय तेर येथे अभ्यास सहल आयोजित करण्यात आली आहे. तेर येथे पुरातत्वीय साधनांचे प्रदर्शन तसेच दि.१४ नोव्हें. रोजी शासकीय वस्तूसंग्रहालयाच्या वतीने तगर महोत्सव आयोजित करण्यात आला आहे. या महोत्सवात तेर येथील पुरातत्वीय ऐतिहासीक स्थळांबाबत मार्गदर्शन करण्यात येणार आहे, तरी बी.ए. प्रथम व द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की, या अभ्याससहलीसाठी प्रा.धनंजय जवळेकर यांच्याकडे नावे नोंदवावी.

Dny.

[Signature]

[Signature]

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

महाराष्ट्र शासन

कै. रामलिंगअप्पा लामतुरे शासकीय वस्तुसंग्रहालय

तेर - ४१३५०९, जिल्हा - उस्मानाबाद

ई-मेल - termuseum@gmail.com

दूरध्वनी क्र. ०२४७२-२३३५२६

जा.कं.कै.रालास/तगर महोत्सव /२०१९-२०/१०

दिनांक- ९/११/२०१९

प्रति,

श्री. धनंजय जळेकर

विषय:-तेर संग्रहालय ५१ वर्ष पुर्तीनिमित्त "तगर महोत्सव" सन्मान सोहळा दि-१४
नोव्हेंबर २०१९ संग्रहालय वर्धापनदिन कार्यक्रमास उपस्थितीबाबत

भवदीय,

वरील विषयी आपणास कळविण्यात येते की तेर संग्रहालय ५१ वर्षपुर्ती निमित्त तेर संग्रहालय व तगरनिवासी यांच्या संयुक्तविद्यमाने १४ नोव्हेंबर २०१९ ते २३ नोव्हेंबर २०१९ या कालावधीत "तगर महोत्सव" आयोजित करण्यात येत आहे.त्या निमित्त दिनांक १४ नोव्हेंबर २०१९ रोजी तेर संग्रहालय येथे आयोजित वर्धापन दिन कार्यक्रमास आपण निमंत्रित अतिथी म्हणुन आपण उपस्थित राहावे ही विनंती.या पत्राद्वारे आपणास निमंत्रित करण्यात येते.

सोबत:-निमंत्रण पत्रिका

भवदीय

सहाय्यक अभिरक्षक

कै.रामलिंगअप्पा लामतुरे शासकीय वस्तुसंग्रहालय
तेर जि.उस्मानाबाद

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khard
Tal.Jamkhed.,Dist.Ahmednagar

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय अंतर्गत

कै.रामलिंगआप्पा लामतुरे शासकीय वस्तुसंग्रहालय, तेर
व तगरनिवासी यांच्या संयुक्त विद्यमाने

"तगर महोत्सव"

14 ते 23, नोव्हेंबर 2019

आपणास खालील कार्यक्रमाकरीता आमंत्रित करण्यात येत आहे

साजरा करुया तेर संग्रहालय स्थापना दिन

दिनांक

वेळ

14 नोव्हेंबर, 2019

सकाळी 10.30 वा.

चला रेखाटुया आपला वैभवशाली इतिहास - शालेय विद्यार्थीकरीता चित्रकला स्पर्धा

दिनांक

वेळ

14 नोव्हेंबर, 2019 सकाळी

11 ते दुपारी 1 वाजेपर्यंत

आपल्या वारसा स्थळांची स्वच्छता, राहतील अबाधित इतिहासाच्या पाऊलखुणा

दिनांक

वेळ

17 नोव्हेंबर, 2019

सकाळी 8 ते 11 वाजेपर्यंत

योगदान

ग्रामसेवा संघ, तेर

ग्रामपंचायत कार्यालय, तेर

चला दोस्तहो, सुवर्णनगरी तगरवर बोलु काही - शालेय विद्यार्थीकरीता वक्तृत्व स्पर्धा

दिनांक

वेळ

19 नोव्हेंबर, 2019

सकाळी 11 ते दुपारी 1 वाजेपर्यंत

तगर प्रदक्षिणा - वारसा फेरी

दिनांक

वेळ

21 नोव्हेंबर, 2019

सकाळी 09 ते 11 वाजेपर्यंत

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gejanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

धडा गिरवुया ब्राम्ही लिपिचा – ब्राम्ही लिपि एकदिवसीय कार्यशाळा

दिनांक
22 नोव्हेंबर, 2019

वेळ
सकाळी 11 ते 02 वाजेपर्यंत

तगर

इतिहास दर्पण – विश्वविख्यात तगर लक्ष्मीचे तीन दिवसीय विशेष प्रदर्शन
तगर वारसा चित्रांचे तीन दिवसीय विशेष प्रदर्शन

दिनांक
21 ते 23 नोव्हेंबर, 2019

वेळ
सकाळी 11 ते सायंकाळी 5 वाजेपर्यंत

तगर दर्शन – तगरच्या ऐतिहासिक वारसा स्थळांची सफर

दिनांक
21 ते 22 नोव्हेंबर, 2019

वेळ
सकाळी 11 ते सायंकाळी 5 वाजेपर्यंत

प्रकाशमान करु आपला वारसा – त्रिविक्रम मंदिर दोन दिवसीय प्रकाशयोजना

दिनांक
21 ते 22 नोव्हेंबर, 2019

वेळ
सायंकाळी 6 ते रात्री 9 वाजेपर्यंत

वारसा जपण्यात लागला हातभार ज्यांचा, चला करु सन्मान त्यांचा

दिनांक
23 नोव्हेंबर, 2019

वेळ
सकाळी 11 ते दुपारी 1 वाजेपर्यंत

प्रवेश विनामुल्य

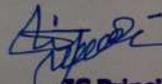
स्थळ:कै.रामलिंगअप्पा लामतुरे शासकीय वस्तुसंग्रहालय,तेर ता.जि.उस्मानाबाद

याकार्यक्रमाकरीता आपली उपस्थिती प्रार्थनीय आहे

आपले विनित

श्री रेवणसिद्धअणा लामतुरे
लामतुरे फाऊंडेशन, तेर

श्री अमोल ना. गोटे
सहाय्यक अभिरक्षक

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khande
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळाचे
श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा.
 ता. जामखेड. जि.अहमदनगर

(ID NO. PU / AN / A / 72 / 2002)

डॉ.एस.टी. जाधव
 प्राचार्य

फोन : (०२४२१) २४०१०५, फॅक्स :- २४०१०५, वेब : ssgmkharda.in ई-मेल : ssgmkharda@gmail.com

जा.क्र.:एस. एस. जी. एम.के./२०१९-२०/ २०१९

दि. १४/११/२०१९

प्रति,
 सहायक अभिरक्षक,
 कै.रामलिंगअप्पा लामतुरे शासकीय वस्तूसंग्रहालय,
 तेर, जि.उस्मानाबाद.

विषय :- दि. १४ नोव्हेंबर ते २१ नोव्हेंबर या काळात आपण आयोजित केलेल्या 'तगर महोत्सवात' सहभागी होणेबाबत....

महोदय,

वरील विषयास अनुसरून श्री संत गजानन गजानन महाविद्यालय खर्डा आपणास विनंती करत आहे की, आपण आयोजित केलेल्या दि. १४ नोव्हेंबर ते २१ नोव्हेंबर या कालावधीत आयोजित करण्यात आलेल्या 'तगर महोत्सवात' आमचे विद्यार्थी सहभागी होवू इच्छितात तरी दि. २१ नोव्हेंबर रोजी होणा-या उपक्रमात तसेच द.२१ व २२ नोव्हेंबर या दिवशी आपण आमच्या विद्यार्थ्यांस संग्रहालयाची विस्तृत माहती, व मार्गदर्शन करावे हि विनंती.

इतिहास विभाग

Dhy
 Head & Asst. Prof. Dept. of History
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya
 Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

Signature
 प्राचार्य
 श्री संत गजानन महाविद्यालय
 खर्डा, ता. जामखेड, जि.अ. नगर

Signature
IC Principal
 Shri Chhatrapati Shikshan and
 Arogya Prasarak Mandal's
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
 Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Study tour -

sr.no	Students Name	Class	sign
1	Pangavkar Pooja	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
2	Cholekar Suraj	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
3	Shirgaonkar Anuraj	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
4	Attar Altal	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
5	Darade Kushna Balu	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
6	Dhake sanjay Udayshwar	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
7	Tadage Krishna machindra	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
8	Misal Akash Balu	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
9	Gite Kailish Subhash	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
10	Dhole S.R.	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
11	Ghole Kundlik R.	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
12	Manglik Rajal pandurang	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
13	Gaud Ganesh Daulat	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
14	Gite Sachin Shantilal	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
15	Shaikh Riyat Salim	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
16	Dhonde Dagar	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
17	Gholap Bajarang	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
18	Dhale vidya Ishwar	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
19	Badgwar Nikh Rajit	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
20	Bhasle Mahesh	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
21	Pangavkar Shivani Ashok	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
22	Aniket Kulkaoni	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
23	Bisangeel Ravina Kailas	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
24	~~Shirgaonkar Anuraj~~	F.Y.B.A.	~~<i>[Signature]</i>~~
25	Mohite Ajit Shantaram	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
26	Dhawal Dagar B.	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
27	Sana Adar	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
28	Bhasle Aniket B.	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
29	Gaud chanchal	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
30	~~Shirgaonkar Anuraj~~	~~F.Y.B.A.~~	~~<i>[Signature]</i>~~
31	Nagarajale Sushama Tulshidas	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
32	Loharane Mauli	F.Y.B.A.	<i>[Signature]</i>
33	~~Shirgaonkar Anuraj~~	~~F.Y.B.A.~~	~~<i>[Signature]</i>~~

श्री छत्रपती शिक्षण व आरोग्य प्रसारक मंडळाचे
श्री संत गजानन महाविद्यालय, खर्डा rd.
ता. जामखेड. जि. अहमदनगर

(ID NO. PU / AN / A / 72 / 2002)

डॉ. एस. टी. जाधव
प्राचार्य

फोन : (०२४२१) २४०१०५, फॅक्स :- २४०१०५, वेब : ssgmkharda.in ई-मेल : ssgmkharda@gmail.com

जा.क्र.: एस. एस. जी. एम. के. / २०१९-२० / २०१९

दि. १४/११/२०१९

प्रति,
सहायक अभिरक्षक,
कै. रामलिंगाप्या लामतुरे शासकीय वस्तुसंग्रहालय,
तेर, जि. उस्मानाबाद.

विषय :- दि. १४ नोव्हेंबर ते २१ नोव्हेंबर या काळात आपण आयोजित केलेल्या 'तगर महोत्सवात' सहभागी होणेबाबत....

महोदय,

वरील विषयास अनुसरून श्री संत गजानन गजानन महाविद्यालय खर्डा आपणास विनंती करत आहे की, आपण आयोजित केलेल्या दि. १४ नोव्हेंबर ते २१ नोव्हेंबर या कालावधीत आयोजित करण्यात आलेल्या 'तगर महोत्सवात' आमचे विद्यार्थी सहभागी होवू इच्छितात तरी दि. २१ नोव्हेंबर रोजी होणा-या उपक्रमात तसेच द. २१ व २२ नोव्हेंबर या दिवशी आपण आमच्या विद्यार्थ्यांस संग्रहालयाची विस्तृत माहती, व मार्गदर्शन करावे हि विनंती.

इतिहास विभाग

[Signature]

Head & Asst. Prof. Dept. of History
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री संत गजानन महाविद्यालय
खर्डा, ता. जामखेड, जि. अ. नगर

Assistant Curator

[Signature]
M. S. Teo

IC Principal

Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

History Experimental study (Study tour) At. Ter

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshon and
Arogya Prasarak Mandals
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharde
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Department of History

Study Tour Report 2019

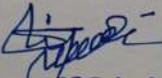
Department of History of shri sant Gajanan Mahavidyalaya Kharda ; tq; Jamkhed Dist- Ahemednagar arranged a study tour for the students of FYBA . The tour is scheduled to be held on 14 November 2019 at "Ter" tq and Dist-Osmanabad . In this study tour 36 students were participated in There is coherence between the ' Satvahan Dynasty' which is the part of history general paper I of FYBA .Savitribai Phule Pune University Pune,and archeological remains that were found at late Ramlingappa Lamture Government museum Ter. The visit is to related satvahan dynasty , Budha Monastory has been converted in to Trivikram Temple . By visiting this temple, our students enabled to get the knowledge about Budha stupa, sculpture, architecture and remains found at Ter. Our study tour also visited to Sant Goroba kaka Mandir which is the specimen of medieval architecture . Our student participated in ' Tegar Festival' .A festival organized by the Museum in collaboration with Department of Archeology of government of Maharashtra. Museum curator Mr. Amol gote sir guided our students in the visit.

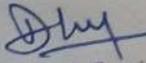
Highlights of study tour: -

- 1) Participated in ' Tegar festival'
- 2) visit at late Ramlingappa lamture Government Museum
- 3) visit at Trevikram Temple
- 4) Narshimha and Sideshwar & shri sant Goroba kaka Temple

Department of History

Shri sant Gajanan Mahavidyalaya Kharda

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahemednagar

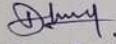

Head & Asst. Prof. Dept. of History
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A. Nagar

दि. १०/११/२०२०

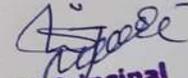
सूचना

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की;

दिनांक १३ जानेवारी रोजी आपल्या महाविद्यालयाच्या इतिहास विभागाच्या वतीने खर्डा कील्ला, निंबाळकर समाधी, गढी तसेच शुक्रवार पेठ येथील हेमाड पंथी शिवमंदिर इथे अभ्यास सहल आयोजित करण्यात आली आहे. तरी विद्यार्थ्यांनी या अभ्यास सहलीस उपस्थित राहावे.

Head & Asst. Prof. Dept. of History
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A.Nagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

श्री. गौरी शिरोत -

sr.no	Students Name	Class	sign
1	Sauzabh Madhukar Satarkar	F.Y.BA	S.M. Satarkar
2	Pachandare Ashok Navdhanath	F.Y.B.A	Ashef
3	Supriya Sunil Pathak	F.Y.B.A	SP
4	Bhagunant APPARAO Pawar	F.Y.BA	Pawar
5	shinde Akshay Dattatray	F.Y.BA	Amy
6	shiketod Akash Bhaskar	F.Y.B.A	Ashef
7	sebare Akshay Ganapati	F.Y.B.A	Ashef
8	Shinde Akshay Narayan	P.Y.B.A	Ashef
9	Shinde Dnyaneshwar Navnath	F.Y.B.A	Ashef
10	shinde Tejaskai santosh	F.Y.B.A	Shinde
11	OMIKAR Santay Shimole	F.Y.B.A	Shimole
12	Sunwase Kunal Rughunath	F.Y.B.A	Sunwase
13	Sunwase Narmada Jalinder	F.Y.B.A	Ashef
14	chavan sagar kishor	F.Y.B.A	Chav. C
15	Gopalghare Bhausaheb Shantilal	F.Y.B.A	Gopalghare
16	Bachkar shubham Navin	F.Y.B.A	Bachkar
17	Fade vaibhav Navnath	F.Y.B.A	Fade
18	GADADE Tushar Nandkumar	F.Y.B.A	GADADE
19	Gejage Madhuri Bhimrao	F.Y.B.A	Gejage
20	Ghugre Sonali Ramdas	F.Y.B.A	Ghugre
21	Gaud Anjali Daulat	F.Y.B.A	Gaud.A
22	Gangwane Preeti Pammeshwar	F.Y.B.A	Preeti
23	Gaikwad Balirao Bapu	F.Y.B.A	Gaikwad
24	Gopalghare snehal Nanasabeh	F.Y.B.A	Gopalghare
25	Gopalghare Rutuja Navnath	F.Y.B.A	Rutuja
26	Gaud Anjali Daulat	F.Y.B.A	Gaud.A
27	Khandagale manisha mahadev	F.Y.B.A	Khandagale m.m.
28	Dhole Komal Prakash	F.Y.B.A	Dhole
29	Chakraborty Nidheeshi Kaabhaare	F.Y.B.A	Nidheeshi
30	Dhale Rani vilas	F.Y.B.A	Dhale
31	Tadhar Rupali Sanjay	F.Y.B.A	Tadhar
32	Dhale Ashwini Pammeshwar	F.Y.B.A	Dhale.A.P
33	Tadhar Swarna Bapu	F.Y.B.A	Tadhar
34	Tadhar Swati Shivaji	F.Y.B.A	Swati
	Tadhar Varushali Ramesh	P.Y.B.A	Tadhar.V.R

IC Principal
 Shri Chhatrapati Shivaji Maharaj
 Arogya Prasarak Mandal's
 Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Khande
 Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Study tour at Kharda (Experimental study)

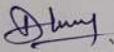

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

Study Tour Report - 2019-20

- Department of History -

Kharda is famous medieval historical place. Here are many historical places like sultangadh, twelve hemadpanthi shiv temples, Nimbalkar's tomb (Gadhi), In 11 March 1795 Maratha Vs Nizam battle took place. Maratha Swaraj won this battle and expands their boundaries. We organize lecture at 'Rantekadi' for aware to our students about our historical background and battle of kharda. In the memory of great warriors a tribute has been paid on the behalf of our collage. We meet nimbalkartomb(chatri), hemadpanti shiv temple 38 students participated in this tour. Students knows details about veergal, and Maratha Architecture.

Head & Asst. Prof. Dept. of History
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya,
Kharda, Tal. Jamkhed, Dist. A. Nagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar

IC Principal
Shri Chhatrapati Shikshan and
Arogya Prasarak Mandal's
Shri Sant Gajanan Mahavidyalaya, Kharda
Tal. Jamkhed, Dist. Ahmednagar